

Program Komisyonu Raporu – 8 Eylül 2024

Umde 1

Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir. İdare usulü halkın kaderini bizzat ve bilfiil belirlemesi esasına dayanır. Milletın hakiki ve yegane temsilcisi Türkiye Büyük Millet Meclisi'dir. Türkiye Büyük Millet Meclisi haricinde hiçbir fert, hiçbir kuvvet ve hiçbir makam Milletın kaderine hakim olamaz.
8 Nisan 1923

Dokuz Umde

Cumhuriyetimizin kuruluşundan önce yazılan bu satırlar, Milli Mücadeleyi başarıya götüren ve partimizin öncülü olan Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nin *Dokuz Umde* başlıklı bildirisinin ilk bölümünden alınmıştır. Bu bildiri partimizin ilk programı niteliğindedir ve hala partimiz için büyük bir övünç kaynağıdır. İstiklal Harbi'nin içinden çıkan CHP, egemenliğin kayıtsız ve şartsız millete ait olduğunu bir program ilkesi olarak vatandaşlarımızla paylaşmış ve milletin tek ve gerçek temsilcisinin TBMM olduğu ilkesini hayata geçirmesinin üzerinden bir asır geçmiştir. Bir asır sonra yine aynı inanç ve güvenle yeni bir program yazımı için hazırlıklara başlıyoruz.

Cumhuriyet Halk Partisi, ülkemizin ve partimizin büyük kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ten bugüne bir program partisi olmuştur. Milli Mücadele'nin ve ardından devrimler döneminin en zorlu koşullarında bile *Halkçılık Programı (1920)*, *Dokuz Umde (1923)*, *Halk Fırkası Kuruluş Nizamnamesi (1923)* ve *1931 Programı* gibi metinler hazırlanmış ve bu metinlerdeki siyasal amaçlar uygulamaya konulmuştur. İlerleyen on yıllarda *Düzen Değişikliği Programı (1969)*, *Ak Günlere (1973)* ve *İkinci Yüzyıla Çağrı Beyannamesi (2020)* gibi metinler de CHP'nin bir program partisi olduğunun açık delilleridir.

Özetle CHP'liler için siyaset kişisel kariyer mücadelesi, zenginleşme aracı ya da şahsi güç arayışı değil bir siyasal programı sahiplenerek ve uygulayarak ülkeyi aydınlık yarınlara taşıma mücadelesidir. Siyasi hayatımızda birçok parti iktidar imkanlarıyla ayakta kalmış, iktidarda olmanın sağladığı imtiyazlarla kendisine bir taban oluşturmaya çalışmıştır.

Bir program partisi olan CHP ise her dönemde Türkiye'nin ihtiyaç duyduğu ilke ve fikirleri önce tartışıp tespit ederek, ardından da savunarak vatandaşlarımızı bu ilkeler ve fikirlerin uygulamaya konulması için seferber etmiştir. Bu nedenle CHP ve CHP'liler için parti programı en önemli siyasal metindir. Partimizin Büyük Önder Mustafa Kemal Atatürk'ten bu yana tavizsiz bir şekilde savunduğu temel ilke ve değerlerini koruyarak, yeni dönemin ihtiyaçları doğrultusunda programını yenilemesi İkinci Yüzyıl Değişim Kurultayımız ile başlayacak yeni dönemin en önemli siyasal görevleri arasındadır.

Cumhuriyet Halk Partisi, Türkiye'nin en köklü, en örgütlü ve en eski partisidir. Siyasi hayatımızda birçok parti kurulup, ilerleyen dönemde ortadan kaybolurken CHP'nin bu kadar uzun ömürlü, etkili ve güçlü olmasının iki temel sebebi vardır. İlk olarak CHP'nin köklerinden getirdiği ve altı okla cisimleşen akılcılık, bilim ve eğitime önem verme, kadın-erkek eşitliği, laiklik, demokrasi, ulusal çıkarların korunması ve barış gibi Cumhuriyetin kurucu değerleri dönemler değişse de Türkiye ve partimiz için önemini korumaktadır. İkinci olarak ise CHP bu değerleri korumanın yanında çağdaş gelişmeler ışığında kendini yenilemeyi başarmış bir partidir. Yani CHP hem köklerini korumayı hem de değişmeyi bir arada başarabildiği için Türkiye'nin en eski, en güçlü ve en örgütlü partisidir. Bugün de partimiz büyük bir değişim süreci içerisinde ve bu değişim sürecinin bir önemli özelliği ve bileşeni de parti programımızı günün koşullarına uyumlu hale getirmektir.

Programımızı Neden Değiştiriyoruz?

CHP'nin 2008 yılında toplanan 14. Olağanüstü Kurultayı'nda *Çağdaş Türkiye İçin Değişim* başlıklı bugün de yürürlükte bulunan programımız kabul edilmişti. Bu programın kabulünden günümüze kadar geçen sürede dünyada ve ülkemizde çok önemli değişiklikler meydana geldi. Dünya Covid-19 pandemisiyle birlikte çoklu krizler dönemine girdi. Ekolojik felaketler, göç krizi, gıda krizi, ticaret savaşları, yeni pandemi olasılığı, savaşlar, küresel ısınma ve iklim krizi tartışmaları yeni bir endişe çağının kapısını aralıyor. Bilim ve teknoloji alanında yaşanan gelişmeler, yapay zekanın öngörülmesi güç geleceği, internetin ve sosyal medyanın hayatımızda kapladığı yerin genişliği gelecek için yeni fırsatları ve riskleri gündeme getiriyor. Dünyamız demokrasi ve özgürlüklerin tehdit altında

olduğu; savaş, katliam ve soykırımların yeniden gündeme geldiği bir dönemden geçiyor.

Bu kapsamda ölkemiz iktidarın hukuk tanımaz anlayışı karşısında hemen her alanda büyük bir gerilemeyle karşı karşıya. Demokrasi, insan hakları ve hukuk devleti gerilemenin en sert biçimde yaşandığı alanlar oldu. Cumhuriyetin büyük zorluklarla vücuda getirdiği kurumlar bir bir işlevsizleştirildi. Bu yönetim anlayışı ölkede ekonomisine de büyük zararlar verdi. Yolsuzlukların önemsenmediği bir ahlaki çöküş iklimi ölkeye egemen hale geldi. Para ve maliye politikasının sınırlarını çok aşan bir vizyonla istihdam, tarım, sanayi gibi alanları da içeren çok yönlü bir ekonomik yeniden yapılanma ölkemizin önünde bir zorunluluk olarak duruyor. Bu yıkım, eşitsizliklerin derinleştiği ve sosyal adaletin ortadan kalktığı bir toplumsal ortam yarattı. Yirmi iki yıllık yıkım döneminin en ağır maliyetini ödeyen kesim ise gençler oldu. Cumhuriyetin en önemli atılım konusu olan Milli Eğitim iktidar eliyle yozlaştırıldı. Temel eğitim kurumları ve üniversiteler dünyayla yarışacak fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür nesiller yetiştirme hedefi terk edilerek eğitim kurumları siyasal amaçlara kurban edildi.

Dünyadaki ve ölkemizdeki bu koşullar partimizin iktidarını hem zorunlu kılıyor hem de bizlere tarih karşısında büyük görevler yüklüyor. Parti programımızı iktidar hedefine uygun olarak dünyada ve ölkemizde ortaya çıkan yeni sorunlar, fırsatlar ve meseleler karşısında partimizin tutumunu ve çözümlerini yansıtacak bir içeriğe kavuşturmak gerekiyor. Otoriterleşmeye karşı demokrasi ve hukukun üstünlüğünü yerleştirmek; ekonomik krize ve güvencesizliğe karşı yeni bir kamuculuk, dengeli kalkınma ve emeğin savunulması; afetlere ve iklim krizine karşı güvenli yaşam; toplumsal cinsiyet eşitsizliğine karşı kadın-erkek eşitliği; teknolojik yeniliklerin eşit paylaşımı ve adil kullanımını başta olmak üzere yeni dönemi biz ve ortaya koyacağımız yenilikçi politikalar şekillendirecektir.

Yeni programımızın çağın dijitalleşmeye dayalı, metinlerin kısaldığı iletişim çerçevesi ile uyumlu olacak şekilde çok daha yalın ve kolay okunur bir metin olmasını ve partimizin temel ilkelerini, Türkiye'nin temel sorunlarına bakışını, çözümlerini ve iktidar stratejisini ortaya koymasını hedefliyoruz.

Programımızı Nasıl Değiştireceğiz?

Parti programının yenilenmesi sürecinde partili uzmanların katkılarıyla yetinmeyeceğiz. Seçmenimizi, üyelerimizi, örgütümüzü, toplumsal muhalefeti, sivil toplum örgütlerini, halkın örgütlü ve örgütsüz kesimlerini, yani Türkiye İttifakı'nın tüm bileşenlerini programın hazırlık aşamasına dahil edecek, çoğulcu ve katılımcı bir süreç işleteceğiz. Bunun başarılması ülkenin siyasal, ekonomik ve sosyal sorunlarına çözümler üretilmesine ve programa dönüştürülmesine fırsat verecektir.

Program hazırlıkları için ilk aşamada niteliksel ve niceliksel araştırma yöntemleri kullanılarak geniş seçmen çoğunluğunun temel beklenti ve ihtiyaçlarının tespiti gerçekleştirilecek ve iktidar stratejisinin gerektirdiği politika konuları belirlenecektir.

İkinci aşamada bir örgüt partisi olan CHP'nin en önemli gücü olan parti örgütünün görüşlerinin raporlanacağı bölge toplantıları, il ve ilçe danışma kurulları, Örgüt Temsilcileri Meclisi, Yurt Dışı Temsilciler Kurulu ve çevrimiçi üye toplantıları gerçekleştirilecek ve ayrıca partimizin Dijital Demokratik Katılım sistemi ve teknolojinin sağladığı tüm imkanlardan yararlanılarak üye ve örgütlerin görüşleri alınacak ve raporlanacaktır. Parti yöneticilerinden ve milletvekillerinden oluşturulacak heyetlerle tüm illerde saha çalışmaları yaparak ekonomik ve sosyal sorunlara dair halkın beklenti ve talepleri araştırılacak ve raporlandırılacaktır.

Üçüncü aşamada ülkemizdeki kurumsal bilgi birikiminden yararlanmayı sağlayacak toplantılar ve incelemeler yapılacaktır. Uzmanlarla yürütülecek yuvarlak masa toplantıları; kitlesel örgütler ve araştırma kuruluşlarının katılımıyla yapılacak toplantılar; bölgesel seminerler gibi araçlar kullanılarak ülkemizin sorunları hakkında uzman ve sorunun taraflarının görüşlerine başvurulacak ve bu görüşler raporlanacaktır. Dördüncü aşamada program çalışması yukarıdaki aşamalarda ulaşılan veriler ışığında taslak metin haline getirilecektir.

Son aşamada ise bu taslak metin örgüt ve kamuoyunun görüşlerine açılacak ve geri bildirimler çerçevesinde Kurultay'ın onayına sunulacaktır.

Yeni Programla Ne Hedefliyoruz?

31 Mart 2024 Yerel Yönetim Seçimleri siyasi hayatımızda çok önemli bir kırılma noktası olmuştur. Partimizin kazandığı belediye sayısındaki ve yerel iktidar alanındaki ciddi artışın yanında partimizin birinci parti olması büyük bir dönüşümün habercisidir. Bu şartlarda geçmişten bugüne iktidar mücadelesini parti programını merkeze alarak yürüten CHP'nin yeni programı birinci parti konumuna uygun olarak partimizin tüm vatandaşlarımız adına konuşabilmesine de imkan sağlayacak bir içeriğe kavuşturulmalıdır. Bunun yanında yeni programımız ilk seçimde iktidara gelmeyi hedefleyen partimizin iktidar vizyonunu yansıtmalı ve iktidara giden yolu tarif eden bir program olmalıdır.

CHP'nin kuruluşundan bugüne getirdiği en önemli özelliklerinden biri de Türkiye için çağın en gerekli, en geçerli ve en değerli fikirlerini savunmak, sahiplenmek ve bu fikirlere dayanan politikalar geliştirmektir. Program çalışmaları bu politika önerilerinin geliştirilmesi bakımından kritik öneme sahiptir. Ayrıca katılımcı bir yöntemle oluşturulmuş ve partimizin tüm vatandaşlarımız adına konuşmasına imkan verecek bir program metni seçmen desteğimizin artmasına da önemli bir katkıda bulunacaktır. Oy oranı daha da yükselmiş bir CHP'nin en kısa sürede iktidar partisi olması kaçınılmazdır. Bu çerçevede iktidar partisi olarak CHP'nin performansının seçmen tarafından denetlenmesi ve hedeflerinin ne ölçüde başarıldığının değerlendirilebilmesi program metni etrafında somut bir dayanak bulacaktır. Bunun yanında yeni program metni sadece partimizin oylarını artırmakla sınırlı bir vizyona dayanmayacaktır. Partimiz demokrasi fikri etrafında çok farklı toplum kesimlerini bir araya getirmiştir. Bu nedenle yeni program ülkemizdeki kutuplaşma iklimini aşma ve otoriter uygulamalar karşısında demokrasi birlikteliğini güçlendirme işlevini de yüklenecektir. Yeni programımız hem partimizin temel doğrultusunu yansıtacak hem de iktidara ulaşma hedefimize önemli bir katkı yapacaktır.

Mevcut programımızın giriş bölümünde partimizin ideolojisini besleyen üç kaynak şöyle sıralanmıştır: “Atatürk'ün modernleşme devrimi ve altı ok ilkeleri, sosyal demokrasinin evrensel kuralları ve Anadolu ve Trakya'nın tarihsel ve felsefi birikimi”. Bu üç kaynak bugün de ideolojimizin ve partimizin yürüttüğü siyasetin temel dayanaklarıdır. Bu nedenle programın

temel ilke ve değerlerinin ele alındığı bölümlerde bir değişikliğe gidilmeyecektir. Ancak ekonomi, sosyal adalet, demokrasi, kamu yönetimi, dış politika ve güvenlik gibi alanlarda yukarıdaki bölümlerde ele alınan gelişmeler ışığında yeni bir değerlendirme yapılacak ve Kurultayımızın onayına sunulacaktır.

Cumhuriyet Halk Partililer olarak siyasi hayatımızın kutuplaşmayı güçlendiren kısır tartışmalardan çıkmasını, çoğulcu ve katılımcı bir niteliğe kavuşmasını istiyoruz. Yeni programımızla siyasi rekabete yeni bir fikri derinlik kazandırmayı hedefliyoruz. Bizim mücadelemiz siyaseti birbirini dinlemeyenlerin siyaseti olmaktan çıkarma ve bir vizyon yarışına haline getirebilme mücadelesidir. Bu mücadelenin bir sonucu olarak ülkemizde siyasal rekabet karşılıklı hakaretler, düşmanlık ve kutuplaşma ortamından çıkarılacaktır. Devlet gücü kullanarak yandaşlar yaratma ve yandaşlara imtiyaz dağıtma anlayışının yerine programlar üzerinden toplumla ilişki kurulan yeni bir siyaset anlayışına geçilmesinin mücadelesini yürütüyoruz. Bunları gerçekleştirmek için partimizin köklerinden ve milyonlarca seçmenin gönlündeki Türkiye İttifakı anlayışından aldığımız güçle yeni programımızı hazırlayacağız. Bu programda ilke ve değerlerimizin çerçevesini çizdiği politika konuları hakkında hangi politika enstrümanlarını kullanacağımızı, partimizin nasıl bir Türkiye vizyonu olduğunu, dünyada ve Türkiye’de yaşanan değişimleri nasıl değerlendirdiğimizi ve onlara nasıl bir yön vereceğimizi, uygulayacağımız politikaların olası yan etkileri ve istenmeyen sonuçları karşısında hangi tedbirlere başvuracağımızı ortaya koyacağız. Bunun yanında yeni programımız partimizin rekabet stratejisi bakımından da büyük önem taşımaktadır. Çünkü yeni program metni hem amaçlar ve değerler bakımından hem de politika konuları ve Türkiye’nin meselelerine yaklaşım bakımından CHP’nin diğer partilerden farkının daha açıklıkla görünmesini sağlayacaktır.

Siyasi partilerde değişim gayretlerinin başarısı için zamanlama büyük önem taşımaktadır. Partilerin seçim mağlubiyetlerinin yarattığı krizlerle mücadele ettiği, iç çekişmelere sürüklendiği dönemlerde bu değişimler için uygun bir ortam yaratmak çok zordur. Zamana yayılan, kolektif düşünme ve çalışma imkanlarının kullanıldığı ve dayanışma içinde yürütülen değişim hamleleri şüphesiz ki başarılı olmaya daha yakındır. Aceleci tutumlarla ve göstermelik değişimlerle kurumların bir yere varması

mümkün değildir. Bu nedenle içinde bulunduğumuz konjonktürde yani partimizin büyük bir seçim zaferinin hemen ertesinde ve kendini içten ya da dıştan büyük bir baskıyla meşgul hissetmediği ve seçimsiz bir ortamda yarını kuracak değişimlere imza atmak çok daha kolay olacaktır.

Cumhuriyet Halk Partisi uzun tarihi boyunca çok zorlu dönemlerden geçmiştir. Yeri gelmiş partimizin mallarına el konulmuş; yeri gelmiş İlçe başkanlarımız, İl başkanlarımız sokak ortasında alçakça suikastlere uğramış; yeri gelmiş Genel Başkanlarımız türlü saldırıların hedefi olmuş; yeri gelmiş darbeciler partimizin kapısına kilit vurmuştur. CHP'yi bütün bu zorluklardan çıkararak ve ilk günkü heyecanla mücadeleye koşan üyelerinin azim ve kararlılığı olmuştur. CHP üyelerinin ve örgütünün partisidir. CHP'yi var eden CHP'lilerdir. Bu nedenle programımızı örgütlerimiz ve üyelerimizle birlikte yazacağız. Bunu yaparken örgütümüzle birlikte bize oy versin ya da vermesin bütün toplum kesimlerini dinleyeceğiz, farklı mesleki ve bilimsel uzmanlıklardan yararlanacağız. Ayrıca katılımcı bir şekilde hazırlanan ve herkesin katkıda bulunduğu bir program parti içi kısır çekişmelerin de önüne geçecek ve üyelerimizin partiye bağlılığını güçlendirecektir. Partililer kariyer hesabıyla ya da kişisel çıkar beklentisiyle değil partimizin başarısı ve programının uygulanması için mücadele yürüteceklerdir.

HALKÇILIK PROGRAMINA ÇAĞRI

Mustafa Kemal Atatürk tarafından 13 Eylül 1920'de TBMM'ye sunulan Halkçılık Programı'nın verdiği ilhamla yeni programımıza Halkçılık Programı adını vereceğiz. Bu programda halkın sorunlarına yine halkın talepleri çerçevesinde çözüm önerileri sunacağız.

Programımız halk için, halkla birlikte hazırlanacak ve Cumhuriyetin ikinci yüzyılının gelecek vizyonunu oluşturacaktır. Örgütümüze ve tüm vatandaşlarımıza çağrımız Halkçılık Programına katkı vermeleri ve büyük değişimin parçaları olmalarıdır.

İkinci yüzyılda Atatürk'ün vasiyetini yerine getirelim, Türkiye'yi hep birlikte muasır medeniyet seviyesinin üstüne taşıyalım. Hem programımızı hem geleceği birlikte inşa edelim.